

Sygn. akt I Ca 384/14

POSTANOWIENIE

Dnia 17 grudnia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Elblągu I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Krzysztof Nowaczyński (spr.)

Sędziowie: SO Aleksandra Ratkowska

SO Dorota Twardowska

Protokolant: st. sekr. sąd. Danuta Gołębiowska

po rozpoznaniu w dniu 17 grudnia 2014 r. w Elblągu

na rozprawie

sprawy z wniosku M. U.

z udziałem K. U.

o podział majątku

na skutek apelacji wnioskodawcy

od postanowienia częściowego Sądu Rejonowego w Iławie VI Zamiejscowego Wydziału Cywilnego z siedzibą w (...)

z dnia 8 października 2014 r. sygn. akt VI Ns 26/13

postanawia:

1. oddalić apelację w zakresie rozstrzygnięć objętych punktami III i IV (trzecim i czwartym) zaskarżonego postanowienia;
2. odrzucić apelację w pozostałym zakresie.

Sygn. akt I Ca 384/14

UZASADNIENIE

Wnioskodawca M. U. wniósł o podział majątku wspólnego jego oraz uczestniczki postępowania K. U.. Po sprecyzowaniu swego stanowiska domagał się zobowiązania uczestniczki postępowania do złożenia oświadczenia woli o nieodpłatnym przeniesieniu na rzecz wnioskodawcy nieruchomości, dla których Sąd Rejonowy w Iławie prowadzi księgi wieczyste nr (...), podziału ruchomości wchodzących w skład majątku wspólnego, a także ustalenia nierównych udziałów byłych małżonków w majątku wspólnym i uznania że udziały te wynoszą odpowiednio (...) do (...) na korzyść wnioskodawcy. Ponadto wniósł o rozliczenie nakładów poniesionych z majątku wspólnego małżonków na majątek odrębny uczestniczki postępowania oraz rozliczenie nakładów z majątku odrębnego wnioskodawcy na majątek odrębny uczestniczki postępowania – wyrażających się sfinansowaniem przez wnioskodawcę zakupu nieruchomości stanowiących własność uczestniczki postępowania

Uczestniczka postępowania K. U. domagała się podziału ruchomości wchodzących w skład majątku wspólnego i oddalenia wniosku o ustalenie nierównych udziałów. Wnosiła o zasądzenie od wnioskodawcy na jej rzecz połowy kwot 40.000 zł i 19.500 zł stanowiących równowartość pożyczek udzielonych przez małżonków osobom trzecim, a zwróconych wnioskodawcy już po ustaniu wspólności majątkowej.

Postanowieniem częściowym z dnia 8 października 2014r. Sąd Rejonowy w Iławie VI Zamiejscowy Wydział Cywilny z siedzibą w (...) ustalił, iż w skład majątku wspólnego wnioskodawcy M. U. i uczestniczki postępowania K. U. wchodzi:

1. przyczepa samochodowa większa o nr rej. (...) o wartości 1.000 zł;
 2. przyczepa samochodowa mniejsza o nr rej. (...) o wartości 1.000 zł;
 3. przyczepa do przewozu koni B. S. T., nr rej. (...) o wartości 4.000 zł;
 4. przyczepa do przewozu trzody chlewnej nr rej. (...) o wartości 2.000 zł;
 5. rower wodny, łódka, wiosła, silnik do łodzi, kajak o łącznej wartości 2.000 zł;
 6. dwa kuce o łącznej wartości 2.600 zł;
 7. elektronarzędzia – spawarka, migomat, spawarka elektryczna, dwie pilarki, piła tarczowa o łącznej wartości 5.000 zł;
 8. sprzęt stolarski z heblarką o wartości 4.000 zł;
 9. sprzęt ślusarski o wartości 4.000 zł;
 10. 3 bryczki konne o wartości łącznej 900 zł;
 11. betoniarka większa o wartości po 1.000 zł;
 12. betoniarka mniejsza o wartości 1.000 zł;
 13. poroże o wartości 2.000 zł;
- wyposażenie budynku mieszkalnego w G. tj:
14. stół w jadalni o wartości 50 zł;
 15. 4 krzesła o wartości łącznej 120 zł;
 16. lodówka o wartości 500 zł;
 17. kuchenka elektryczna o wartości 500 zł;
 18. meble kuchenne o wartości 200 zł;
 19. wieszako – szafka o wartości 80 zł;
 20. pralka o wartości 500 zł;
 21. szafka w łazience o wartości 80 zł;
 22. szafka nad umywalkę;
 23. segment o wartości 300 zł;

24. kominek o wartości 800 zł;
 25. biurko o wartości 100 zł;
 26. fotel obrotowy o wartości 50 zł;
 27. łóżko podwójne o wartości 300 zł;
 28. szafki w kuchni o wartości 80 zł;
 29. zamrażarka o wartości 300 zł;
 30. dwa telewizory o wartości 600 zł każdy;
- wyposażenie budynku mieszkalnego w B. tj:
31. segment z łóżkiem o wartości łącznej 5.000 zł;
 32. wersalka i dwa fotele o wartości łącznej 500 zł;
 33. ława pokojowa o wartości 50 zł;
 34. komoda o wartości 200 zł;
 35. komplet wypoczynkowy sztywny 3+2+1 o wartości 100 zł;
 36. stolik pod telewizor o wartości 20 zł;
 37. segment kuchenny z wbudowaną lodówką – zamrażarką W. o wartości łącznej 2.000 zł;
 38. kuchenka gazowo – elektryczna W. o wartości 200 zł;
 39. narożnik kuchenny ze stołem o wartości łącznej 200 zł;
 40. szafa łazienkowa z lustrem o wartości 300 zł;
 41. dwa wieszaki na ubrania z poroża o wartości łącznej 50 zł;
 42. telewizor 32 – calowy P. o wartości 500 zł;
 43. laptop A. o wartości 500 zł;
- tj. majątek o łącznej wartości 45.280 zł.;

II. dokonał podziału majątku wspólnego wnioskodawcy i uczestniczki postępowania opisanego w pkt I, w ten sposób że:

A. przyznał wnioskodawcy M. U. ruchomości wymienione w pkt I ppkt 1, 3-11, 13-30 tj. majątek o łącznej wartości 33.660 zł;

B. przyznał uczestniczce postępowania K. U. ruchomości wymienione w pkt I ppkt 2, 12, 31-43 tj. majątek o łącznej wartości 11.620 zł;

III. oddalił wniosek o ustalenie nierównych udziałów wnioskodawcy i uczestniczki postępowania w majątku wspólnym;

IV. zasądził od wnioskodawcy M. U. na rzecz uczestniczki postępowania K. U. tytułem dopłaty kwotę 11.020 zł, płatną w terminie 3 miesięcy od dnia uprawomocnienia postanowienia, z ustawowymi odsetkami w przypadku opóźnienia w płatności.

Powyższe postanowienie było wynikiem następujących ustaleń i wynikających z nich wniosków:

Wnioskodawca M. U. i uczestniczka postępowania K. U. zawarli związek małżeński w dniu 26 października 1998 r. w H.. Ich stosunki majątkowe oparte były na ustroju małżeńskiej wspólności ustawowej. Prawomocnym wyrokiem z dnia 14 kwietnia 2011 r., w sprawie V C (...), Sąd Okręgowy w Elblągu rozwiązał ich związek małżeński przez rozwód.

Dalej ustalił Sąd a quo, że do 1998 r. wnioskodawca mieszkał w Niemczech i posiadał obywatelstwo niemieckie. Był właścicielem dwóch domów położonych pod H.. Pozostawał w związku konkubenckim z E. F.. Uczestniczkę postępowania poznał w Niemczech. Zatrudnił ją jako pomoc domową i opiekunkę dla ciężko chorej partnerki. W 1998 r. wnioskodawca sprzedał nieruchomości w Niemczech i wraz z konkubiną przeprowadził się do Polski, gdzie zamieszkali w G.. W tym samym roku zawarł związek małżeński z uczestniczką postępowania. Jego partnerka – E. F. zmarła 2 lata później. W czasie trwania związku małżeńskiego K. U. opiekowała się mężem i ciężko chorą partnerką życiową wnioskodawcy. Zajmowała się prowadzeniem gospodarstwa domowego, zaś wnioskodawca był na rencie i nie pracował. Małżonkowie utrzymywali się z renty wnioskodawcy w wysokości 1.600 marek, później 1.300 euro. Ponadto uczestniczka postępowania czerpała dochody z dzierżawy stanowiącej jej własność nieruchomości rolnej oraz wynajmu mieszkań w budynku wielorodzinnym usytuowanym na stanowiącej jej własność nieruchomości położonej w B.. Oboje małżonkowie dysponowali też oszczędnościami pochodzącymi sprzed zawarcia związku małżeńskiego.

Sąd I instancji zważył, że okoliczności stanu faktycznego ograniczają się do ustaleń niezbędnych do rozpoznania wniosku o podział majątku wspólnego w zakresie, w jakim dotyczą kwestii, o których orzeczono w postanowieniu częściowym. Sąd poczynił je w oparciu o niesporne we wskazanym zakresie zeznania i oświadczenia wnioskodawcy i uczestniczki postępowania, zeznania świadków oraz dokumenty prywatne i urzędowe.

W toku postępowania wnioskodawca i uczestniczka ostatecznie złożyli zgodne oświadczenia co do wykazu i wartości ruchomości wchodzących w skład majątku wspólnego. Złożyli także zgodny wniosek co do sposobu ich podziału, co skutkowało rozstrzygnięciami jak w punktach I i II postanowienia.

Sąd zauważył, iż podział ruchomości wchodzących w skład spadku był jedynie pobocznym obiektem zainteresowania wnioskodawcy. Większość uwagi i inicjatywy dowodowej poświęcił on w przedmiotowej sprawie kwestii stanowiących własność uczestniczki postępowania nieruchomości objętych księgami wieczystymi (...). Wskazywał on, że nieruchomości te zostały nabyte przed zawarciem związku małżeńskiego z uczestniczką postępowania ze środków pochodzących z majątku wnioskodawcy. Podnosił, iż czasie, w którym podjął decyzję o przeprowadzce do Polski z uwagi na obowiązujące przepisy nie mógł będąc cudzoziemcem zakupić nieruchomości w Polsce we własnym imieniu. Stąd też przekazywał on pieniądze, głównie pochodzące ze sprzedaży nieruchomości w Niemczech, obywatelom polskim celem zakupu przez nich nieruchomości. Jednocześnie porozumiewał się z nimi, że „faktycznie” to on będzie ich właścicielem i on będzie o nich decydował. W taki też sposób miało dojść do nabycia nieruchomości objętych wnioskiem. Dlatego obecnie wnioskodawca domagał się zobowiązania uczestniczki do złożenia oświadczenia woli przenoszącego na niego własność nieruchomości położonych w G. (Ł.) i B.. Wskazywał, iż w jego ocenie pomiędzy stronami doszło do zawarcia nieformalnej umowy powierniczego przeniesienia własności. Uczestniczka powinna spełnić wynikające z niej zobowiązanie i przenieść własność nieruchomości na rzecz uczestnika postępowania. Powołując się na treść art. 618 k.p.c. oraz orzecznictwo Sądu Najwyższego wnioskodawca dowodził, iż zgodnie z zasadą koncentracji w sprawie o zniesienie współwłasności sporów o prawo własności rzeczy wspólnej oraz zgodnie z postulatem dążenia do jak najpełniejszego uregulowania w tymże postępowaniu wzajemnych rozliczeń byłych małżonków – współwłaścicieli, żądanie zobowiązania uczestniczki postępowania do złożenia oświadczenia o przeniesieniu na wnioskodawcę prawa własności nieruchomości powinno być rozpoznane w sprawie o podział majątku wspólnego.

W ocenie Sądu Rejonowego stanowisko to nie zasługiwało na uwzględnienie, i dlatego nie objęto zakresem postanowienia częściowego rozstrzygnięcia w przedmiocie przeniesienia prawa własności nieruchomości. Kwestia ta nie będzie także przedmiotem procedowania w dalszej części postępowania. Sąd wyjaśnił, że zgodnie z art. 618 k.p.c. w postępowaniu o zniesienie współwłasności sąd rozstrzyga także spory o prawo żądania zniesienia współwłasności i o prawo własności, jak również wzajemne roszczenia współwłaścicieli z tytułu posiadania rzeczy. W ocenie Sądu regulacja ta nie obejmuje swoim zasięgiem wymienianego wcześniej roszczenia wnioskodawcy w przedmiocie nieruchomości stanowiących własność uczestniczki postępowania, gdyż powoływany przepis reguluje jedynie kwestie dotyczące rzeczy będącej przedmiotem współwłasności, bądź co do której istnieje spór, czy taką współwłasnością stron jest objęta.

Zdaniem Sądu a quo przepis art. 618 k.p.c. nie ma zastosowania do wszystkich sporów dotyczących jakichkolwiek nieruchomości będących własnością jednej ze stron. W przedmiotowej sprawie w zakresie żądania wnioskodawcy dotyczącego nieruchomości brak jest wymaganego przez wskazany przepis łącznika w postaci współwłasności tychże nieruchomości, bądź choćby sporu, wątpliwości do objęcia ich współwłasnością stron. Wnioskodawca ostatecznie nie kwestionował, iż obecnie nieruchomości te stanowią własność uczestniczki postępowania. Domagał się natomiast, aby w ramach wykonania umowy powierniczego przewłaszczenia nieruchomości uczestniczka została zobowiązana do przeniesienia na niego własności wskazanych nieruchomości. Przedmiotem żądania jest zatem przesunięcie prawa własności rzeczy z majątku odrębnego uczestniczki postępowania do majątku odrębnego wnioskodawcy, nie mające żadnego związku z majątkiem wspólnym zainteresowanych podlegającym podziałowi. W związku z tym Sąd pominął w treści rozstrzygnięcia, jako niepodlegające jego kognicji w przedmiotowym postępowaniu, kwestie dotyczące żądania zobowiązania uczestniczki postępowania do przeniesienia własności nieruchomości.

Sąd I instancji nie znalazł również podstaw do uwzględnienia wniosku M. U. o ustalenie nierównych udziałów stron w majątku wspólnym. Wskazał, że zgodnie z art. 43 § 1 k.r.o. jako zasadę przyjmuje się istnienie równych udziałów małżonków w majątku wspólnym. Natomiast każdy z małżonków z ważnych powodów może żądać, ażeby ustalenie udziałów w majątku wspólnym nastąpiło z uwzględnieniem stopnia, w którym każdy z nich przyczynił się do powstania tego majątku (§ 2 powoływanego przepisu). Jednak odstąpienie od zasady wyrażonej w § 1 ma charakter wyjątkowy, a ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym dopuszczalne jest wyłącznie w razie łącznego wystąpienia przesłanek wskazanych w zdaniu pierwszym § 2, to jest w razie przyczynienia się małżonków do powstania majątku wspólnego w różnym stopniu oraz istnienia ważnych powodów, które uzasadniają ustalenie nierównych udziałów w tymże majątku. Wyjaśnił Sąd, że powszechnie w orzecznictwie i doktrynie prawa cywilnego przy ocenie istnienia przesłanki „ważnych powodów” należy mieć na uwadze całokształt postępowania małżonków w czasie trwania wspólności majątkowej w zakresie wykonywania ciężących na nich obowiązków względem rodziny, którą przez swój związek założyli, zaś przesłanka różnego stopnia przyczyniania się do powstania tego majątku nie dotyczy każdej faktycznej nierówności takiegoż przyczynienia się, lecz tylko tych wypadków, kiedy małżonek, przeciw któremu skierowane jest żądanie ustalenia nierównego udziału, w sposób rażący lub uporczywy nie przyczynia się do powstania dorobku, stosownie do posiadanych sił i możliwości zarobkowych. Ciężar dowodu wykazania powyższych przesłanek spoczywa na tej stronie, która zgłosiła wniosek o ustalenie nierównych udziałów.

Przenosząc powyższe wskazania na grunt rozpatrywanej sprawy Sąd Rejonowy uznał, że w jej okolicznościach nie zaistniały podstawy do ustalenia nierównych udziałów byłych małżonków w majątku wspólnym. W trakcie trwania małżeństwa wspólnym dochodem wnioskodawcy i uczestniczki postępowania była renta otrzymywana przez M. U. z Niemiec. Oprócz tego małżonkowie posiadali wchodzące w skład ich majątków odrębnych oszczędności zgromadzone przed zawarciem związku małżeńskiego, zaś uczestniczka postępowania dodatkowo uzyskiwała świadczenia z tytułu wydzierżawienia stanowiącej jej odrębną własność nieruchomości oraz wynajmu również stanowiących jej własność mieszkań. Skoro jednak strony zgodnie ustaliły skład nieruchomości wchodzących w skład majątku wspólnego należy konsekwentnie przyjąć, że były to rzeczy nabyte z ich wspólnych dochodów – renty wnioskodawcy lub też w drodze czynności prawnych nieodpłatnych. Nie należy zatem w tym zakresie brać pod uwagę wymienionych wcześniej oszczędności, czy też środków jakie M. U. pozyskał ze sprzedaży stanowiących jego własność nieruchomości położonych w Niemczech. Nie wchodziły one bowiem do majątku wspólnego małżonków. Skoro tak to należy wskazać,

iż co prawda do powstania tegoż majątku przyczyniło się przede wszystkim świadczenie rentowe wnioskodawcy, to jednak trzeba przyjąć, iż wkładem uczestniczki postępowania w powstanie majątku wspólnego była praca wykonywana przez nią w ramach prowadzenia gospodarstwa domowego. Wskazana początkowo opiekowała się chorą partnerką uczestnika postępowania, a po jej śmierci również nim samym. Zajmowała się domem i wszelkimi pracami, które są z tym związane. W tej sytuacji w ocenie Sąd nie zaistniały przesłanki do ustalenia nierównych udziałów byłych małżonków w majątku wspólnym, i dlatego wniosek w tym zakresie podlegał oddaleniu.

Dalej wskazał Sąd, że w punkcie IV postanowienia, z mocy art. 46 k.r.o. w zw. z art. 688 k.p.c. i art. 623 k.p.c., zasądzone od wnioskodawcy na rzecz uczestniczki postępowania tytułem dopłaty kwotę 11.020 zł. (wartość majątku wspólnego = 45.280 zł; 1/2 część tego majątku to 22.640 zł; uczestniczka postępowania otrzymała składniki majątku o wartości 11.620 zł, należna od wnioskodawcy dopłata to zatem 22.640 zł – 11.620 zł = 11.020 zł). Termin płatności oznaczono na okres 3 miesięcy od daty uprawomocnienia się orzeczenia.

Wreszcie Sąd uwzględnił wniosek pełnomocnika wnioskodawcy o wydanie postanowienia częściowego w trybie art. 317 § 1 k.p.c. w zw. z art. 361 k.p.c. Wyjaśnił, że w przedmiotowym postanowieniu rozstrzygnięto kwestie składu majątku wspólnego, sposobu jego podziału oraz wniosek o ustalenie nierównych udziałów małżonków w majątku wspólnym. Od przesądzenia we wskazanym przedmiocie wnioskodawca uzależniał swoje stanowisko dotyczące dokładnego sprecyzowania żądania zwrotu nakładów poniesionych z majątku wspólnego stron lub z majątku osobistego wnioskodawcy. Wobec tego po uprawomocnieniu przedmiotowego postanowienia Sąd będzie procedował w przedmiocie żądanego przez wnioskodawcę rozliczenia nakładów (złożono w tym zakresie wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego) oraz w zakresie żądania uczestniczki postępowania o zasądzenie należnej kwoty z tytułu zwrotu przez pożyczkobiorców pożyczki udzielonej przez strony do rąk wnioskodawcy.

Apelację od powyższego postanowienia złożył wnioskodawca M. U., zaskarżając go w części, tj. w punkcie III i IV oraz w zakresie nieobjęcia przez Sąd w postanowieniu częściowym rozstrzygnięcia w przedmiocie przeniesienia prawa własności nieruchomości w ramach wykonania umowy powierniczego przewłaszczenia nieruchomości, jaką strony zawarły jeszcze przed zawarciem związku małżeńskiego. Zarzucił naruszenie:

- prawa procesowego w postaci art. 618 k.p.c. poprzez błędną jego wykładnię i przyjęcie, że przepis ten reguluje jedynie kwestie dotyczące rzeczy będącej przedmiotem współwłasności, bądź co do której istnieje spór, wątpliwość, czy taką współwłasnością stron jest objęta i w konsekwencji nieobjęcia orzeczeniem żądania w przedmiocie przeniesienia prawa własności nieruchomości;

- prawa materialnego w postaci art. 43 § 2 k.r.o. poprzez błędną jego wykładnię i przyjęcie, że w okolicznościach sprawy nie zaistniały podstawy do ustalenia nierównych udziałów stron w majątku wspólnym, a w konsekwencji oddalenie wniosku w tym zakresie.

Podnosząc powyższe zarzuty wnioskodawca domagał się zmiany zaskarżonego postanowienia i orzeczenia zgodnie z wnioskiem oraz zasądzenia na jego rzecz od uczestniczki kosztów postępowania apelacyjnego.

W uzasadnieniu wskazywał, że pomimo złożonego przez niego wniosku o zobowiązanie uczestniczki do złożenia oświadczenia woli o przeniesieniu na wnioskodawcę prawa własności nieruchomości położonych w G. i B. Sąd I instancji nie objął tej kwestii zakresem postanowienia częściowego i zaznaczył, że nie będzie ona również przedmiotem procedowania w dalszej części postępowania. Tymczasem rozstrzygnięcie takiego wniosku było obowiązkiem wynikającym z art. 618 k.p.c., gdyż w sprawie o podział majątku sąd rozstrzyga wszelkie spory co do prawa własności poszczególnych składników majątkowych stron. Stosunki majątkowe istniejące między wnioskodawcą i uczestniczką są złożone i obejmują okres zarówno sprzed zawarcia związku małżeńskiego, jak i z czasów jego trwania. Konieczne jest zatem kompleksowe uregulowanie ich sytuacji majątkowej, tym bardziej, że umowa powierniczego nabycia nieruchomości i wykonanie przez uczestniczkę wynikających z umowy zobowiązań ma kluczowe znaczenie dla sprawy i winno być rozpoznane przez Sąd w pierwszej kolejności. Taki wniosek wynika też z uchwały Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 2009r., w której stwierdzono, że w sytuacji prowadzenia postępowania o zniesienie współwłasności strony nie mogą wystąpić z odrębnym powództwem o stwierdzenie obowiązku złożenia oświadczenia woli co do przeniesienia

własności nieruchomości, gdyż jest to postępowanie dotyczące sporu o prawo własności. Nadto nieobjęcie zakresem rozstrzygnięcia w/wym. żądania wywołać może dla wnioskodawcy ujemne skutki procesowe w postaci utraty sądowej możliwości dochodzenia takiego roszczenia w przyszłości.

Zdaniem wnioskodawcy Sąd I instancji naruszył również przepis art. 43 § 2 k.r.o. przez przyjęcie, że w sprawie nie zachodziły podstawy do ustalenia nierównych udziałów stron w majątku wspólnym. Mianowicie, nietrafny jest wniosek, iż wkładem uczestniczki w powstanie majątku wspólnego była praca wykonywana przez nią w ramach prowadzenia gospodarstwa domowego. Przecież uczestniczka jest osobą znacznie młodszą od wnioskodawcy, silną i zdrową, a pomimo tego nie podejmowała żadnego zatrudnienia, licząc na finansowanie ze strony wnioskodawcy, który nie miał wpływu na jej decyzyjność w tym zakresie. Powyższe jednoznacznie potwierdza, iż uczestniczka nie przyczyniła się do powstania dorobku stosownie do posiadanych sił i możliwości zarobkowych. Strony nie mają dzieci, a więc uczestniczki nie obciążał obowiązek ich wychowania. Co się zaś tyczy opieki nad chorą partnerką wnioskodawcy, to płacił on uczestniczce wynagrodzenie za sprawowanie opieki. Tak więc choć w trakcie trwania związku małżeńskiego strony wspólnie darzyły się opieką i troską, to jednak wnioskodawca zapewniając uczestniczce byt i dbając o wspólne dobro małżonków w większym stopniu przyczynił się do zgromadzenia majątku wspólnego. Stąd wniosek o ustalenie udziałów w proporcji 20 do 80 na rzecz wnioskodawcy był uzasadniony. Nie bez znaczenia dla sprawy pozostaje i ta okoliczność, że główną przyczyną rozwodu był sprzeciw uczestniczki względem jego planów co do rozdysponowania majątku jego oraz majątku wspólnego małżonków wbrew wcześniejszym umowom. Takie zachowanie uczestniczki wnioskodawca odebrał jako cios i postawę niezgodną z zasadami współżycia społecznego.

Uczestniczka K. U. nie odniosła się do apelacji.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności należało zauważyć, że wnioskodawca oprócz wniesienia apelacji od rozstrzygnięć objętych punktami III i IV postanowienia zaskarżył również orzeczenie „w zakresie nieobjęcia przez Sąd w postanowieniu częściowym rozstrzygnięcia w przedmiocie przeniesienia prawa własności nieruchomości w ramach wykonania umowy powierniczego przewłaszczenia nieruchomości, jaką strony zawarły jeszcze przed zawarciem związku małżeńskiego”. W uzasadnieniu apelacji dodatkowo wskazywał, że właśnie rozstrzygnięcie tej kwestii miało kluczowe znaczenie dla sprawy i winno być rozpoznane przez Sąd w pierwszej kolejności. Jednocześnie kwestionował stanowisko przedstawione w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia, iż takie żądanie w zakresie zobowiązania do złożenia oświadczenia woli nie jest sporem o prawo własności w rozumieniu art. 618 k.p.c. i nie podlega rozpoznaniu w ramach postępowania o podział majątku.

Wobec tego należy wyjaśnić, że tak w orzecznictwie sądowym, jak i w doktrynie, przyjmuje się zgodnie, iż przesłanką dopuszczalności zaskarżenia orzeczenia jest jego istnienie. Tak więc środek zaskarżenia skierowany przeciwko orzeczeniu nieistnjącemu, jako niedopuszczalny, powinien zostać odrzucony. Wynika to z tego, że jak trafnie wskazał Sąd Najwyższy w uchwale 7 sędziów z dnia 15 maja 2014r. (III CZP 88/13, LEX nr 1467203 – zasada prawna) pokrzywdzenie orzeczeniem (gravamen) jest przesłanką dopuszczalności środka zaskarżenia, chyba że interes publiczny wymaga merytorycznego rozpoznania tego środka. W uzasadnieniu tej uchwały wyjaśniono, że gravamen co do zasady dotyczy nie tylko procesu, ale i postępowania nieprocesowego. Omawiana przesłanka może doznawać pewnych ograniczeń w postępowaniu nieprocesowym z uwagi na zasadę oficjalności i z reguły niepodzielny charakter postanowień rozstrzygających istotę sporu; rzadko w takim postępowaniu mamy do czynienia z elementem sporności o prawo. Każdorazowo jednak owo „pokrzywdzenie” wymaga ustalenia interesu prawnego w uzyskaniu ochrony prawnej i zachodzi wtedy, gdy zaskarżone orzeczenie jest obiektywnie w sensie prawnym niekorzystne dla skarżącego, gdyż z punktu widzenia jego skutków związanych z prawomocnością materialną skarżący nie uzyskał oczekiwanej ochrony prawnej.

Przenosząc powyższe uwagi i stanowisko na grunt przedmiotowej sprawy należało zauważyć, że choć w uzasadnieniu orzeczenia Sąd I instancji poczynił ustalenia i wywody w zakresie nieobjęcia omawianego żądania wnioskodawcy postępowaniem o podział majątku i stwierdził dalej, że kwestia ta nie będzie przedmiotem procedowania w dalszej

części postępowania, to jednak w samym postanowieniu częściowym nie zawarł takiego rozstrzygnięcia o oddaleniu wniosku w tej części. Również wnioskodawca nie złożył wniosku o uzupełnienie orzeczenia przez rozstrzygnięcie o żądaniu przeniesienia prawa własności nieruchomości w ramach wykonania umowy powierniczego przewłaszczenia nieruchomości. Skoro takie orzeczenie nie istnieje i wnioskodawca nie został pokrzywdzony takim rozstrzygnięciem, to apelację w tej części, jako niedopuszczalną, należało odrzucić, na podstawie art. 370 k.p.c. w zw. z art. 373 k.p.c. (pkt II postanowienia).

Należy jedynie zwrócić uwagę Sądowi I instancji, że w takiej sytuacji aktualne pozostaje żądanie wnioskodawcy, o którym mowa i w zależności od przyjętego stanowiska należy nadać takiemu wnioskowi dalszy bieg i niewystarczające jest stwierdzenie, iż sprawa ta nie będzie przedmiotem procedowania w dalszej części postępowania o podział majątku. Sąd II instancji, z uwagi na podjętą decyzję o odrzuceniu apelacji w zakresie nieistniejącego rozstrzygnięcia, nie jest uprawniony do dokonywania oceny stanowiska tak Sądu, jak i skarżącego w omawianym zakresie, a jedynie wskazuje na potrzebę podjęcia czynności i nadania biegu żądaniu wnioskodawcy o zobowiązanie uczestniczki do złożenia oświadczenia woli w przedmiocie przeniesienia prawa własności nieruchomości położonych w G. i B..

W pozostałym zakresie apelacja wnioskodawcy od rozstrzygnięć zawartych w punktach III i IV postanowienia częściowego, jako niezasadna, podlegała oddaleniu. Przyjmuje się, że w sprawie o podział majątku wspólnego dopuszczalne jest wydanie postanowienia częściowego, na podstawie art. 317 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., obejmującego tylko niektóre składniki tego majątku. Orzeczenie takie powinno zawierać rozstrzygnięcie zarówno o przyznaniu tych składników, jak i o koniecznych rozliczeniach z tego tytułu (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 1984r., III CZP 72/83, OSNC 1984/7/115). Tak też postąpił Sąd pierwszej instancji orzekając o składnikach majątku ruchomego, ich podziale, dopłatach. Jednocześnie jednak oddalono wniosek o ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym w proporcji 80% do 20% na rzecz wnioskodawcy. W tym zakresie Sąd a quo poczynił trafne ustalenia faktyczne i na ich podstawie wyciągnął prawidłowe wnioski, bez naruszenia wskazywanego w apelacji przepisu art. 43 § 2 k.r.o. Dlatego też postawione w tym zakresie oceny Sąd II instancji przyjmuje za własne, bez potrzeby procesowej ponownego ich przedstawiania w niniejszym uzasadnieniu.

Odejście od zasady równych udziałów byłych małżonków w majątku wspólnym wymagało łącznego spełnienia dwóch przesłanek: przyczyniania się małżonków do powstania majątku w różnym stopniu oraz istnienia ważnych powodów, które uzasadniają ustalenie nierównych udziałów w tym majątku. To na wnioskodawcy, zgodnie z ogólną zasadą wynikającą z art. 6 k.c., ciążył obowiązek wykazania zaistnienia tych przesłanek. Tymczasem oczywistym jest, że wnioskodawca temu obowiązkowi nie podolał i w tym zakresie nie przedstawił żadnych przekonujących dowodów, pozostając jedynie przy swoich twierdzeniach, którym uczestniczka wyraźnie zaprzeczyła. Zarzut apelacji, że uczestniczka nie podejmowała żadnego zatrudnienia, licząc na finansowanie ze strony wnioskodawcy wcale nie świadczy, iż uczestniczka nie przyczyniła się do powstania majątku dorobkowego stosownie do posiadanych sił i możliwości zarobkowych. Nie było sporne, że uczestniczka wyjechała do pracy do Niemiec i tam poznała wnioskodawcę, wykonując pracę opiekunki jego konkubiny. Obowiązki takie świadczyła również po powrocie stron do kraju. Następnie zaś opiekowała się również samym wnioskodawcą i prowadziła ich wspólny dom. Oczywistym jest w takiej sytuacji, że faktycznie taki był podział ról małżeńskich i w ramach tego podziału uczestniczka przyczyniała się do powstania majątku wspólnego. Nie bez znaczenia są okoliczności dotyczące jej twierdzeń o posiadaniu, tak jak i wnioskodawca, środków finansowych pochodzących sprzed zawarcia związku oraz dochód uzyskiwany z tytułu dzierżawy i wynajmu nieruchomości stanowiących przecież jej własność. Zarzut, że z tytułu sprawowanej opieki uczestniczka otrzymywała wynagrodzenie jest gołosłowny i nie został wykazany. W takiej sytuacji w żadnym razie nie można było przyjąć, że uczestniczka w sposób rażący lub uporczywy nie przyczyniała się do powstania dorobku, stosownie do posiadanych sił i możliwości zarobkowych, a w każdym razie wnioskodawca takich okoliczności i dowodów na ich potwierdzenie nie przedstawił. Sam fakt przeświadczenia wnioskodawcy o jego wykorzystaniu finansowym przez uczestniczkę, niewywiązaniu się z zawartych umów i naruszeniu zasad współżycia społecznego nie mógł podważyć zasady równego udziału małżonków w majątku wspólnym wynikającej z art. 43 § 1 k.r.o. Dlatego zasadnie Sąd I instancji oddalił wniosek w tym zakresie i tym samym zasadnie orzekł o należnej dopłacie z tytułu podziału majątku wspólnego.

Z przedstawionych względów orzeczono jak w punkcie 1 postanowienia na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.